पुस्तक चंद्रिका

१

पुस्तक चंद्रिका वींद्रा मुकुंदलाल कि दस्तखत रामरामलिपि

कृत मुकुंदलाल ॥

पुस्तक

रा.उ.
७

त्वमेकंभूत्वाएकधाम्भूयएकधाम्भूत्वाएकधामानंएकधाकृत्वाएकधाकृतएकधाका
ं जल्पयन्रहस्यं किं हि स्कृत्वा एवं भूत्वा तूष्णीं शब्दं भुवः स्काम्मो तूष्णीं।
भूयगतः तूष्णीं भूत्वा तूष्णीं भावं अन्वक शब्दं भुवः स्कामो अनुकूल्यगम्भूत्व
न्वगभूयान्ति अन्वगभावं अग्रतः पार्श्वतः पृष्ठतो वानुकूलो भूत्वा तद्रूपः।
आनुकूल्ये किं अन्वग्भूत्वा तिष्ठति पृष्ठतो भवेत्यर्थः वर्णोत्कारः अकारः क
कारः रादिकोवारेफः रकारः लोकाच्छेपमुल्लसिद्धिर्पधामातरादेः अवतारो
हयग्रीवः कमलाकरः ईश्वरः सुराः सुरनेकारमधुपापीतपदाम्बुजः ॥२॥ राम
इति श्रीरामवंशाश्रमविरचितायां सिद्धान्तचन्द्रिकायां समाप्तम् शुभमस्तु॥ ॥

राम
१८

2

वे.उ. स्कंदं अममामेतु गेहस्यलाभंतस्यचपर्यायेणदित्वंकालेष्वपितीयांतेषूपपदेषुणमुलु
२ यथानेवर्त्तमानयोःस्यातितिभावः गृहात्यासंगाः पाययति गृहमत्यासंगृह्णतये अत्यसंत
तर्षेणनचआवांपानक्रियाव्यवधीयते अयंपाययित्वागृहमेतेकमप्युनः पाययतीत्य
र्थः नाम्निद्वितीयांते आदिशिग्रहोः नामादेशमाचष्टे नामग्राहमाह्वयति अव्यये।
यथाभिप्रेताख्यानेकृञः क्त्वाणमुलौ अयथाभिप्रेताख्यानेगम्ये अप्रियस्योच्चैःप्रियस्य
नीचैःकथने उच्चैः कृत्य उच्चैः कृत्वा उच्चैःकारं वाप्रियमाचष्टे नीचैः कृत्य नीचैः कृत्वा
नीचैःकारं वाप्रियंब्रूते तिर्यच्यपवर्गे समाप्तौ कृञः क्त्वाणमुलौ तिर्यक्कृत्य गतः तिर्य
क्कारं समाप्य गत इत्यर्थः समाप्तौ किं तिर्यक्कृत्वा काष्ठं गतः स्वांगे तस्प्रत्यये कृभ्वोः मु
खतः कृत्य गतः मुखतः कृत्वा मुखतः कारं मुखतोभूय गतः मुखतो भूत्वा मुखतोभा
वं नानाधार्थप्रत्यये च्व्यर्थे कृभ्वोः क्त्वाणमुलौ अनानानानाकृत्य नानाकृत्वा नाना
कृत्य नानाकारं विनाकृत्य विनाकृत्वा विनाकारं नानाभूय नानाभूत्वा नानाभावं अनेकं

7

3

पवीडं पार्श्वाभ्यां उपपीडं व्रजोपरोधं गाः स्थापयति व्रजेन व्रजे उपरोधं वा पाण्युपकर्षं धानाः सं
गृह्णाति पाणावुपकर्षं पाणिनोपकर्षं तृतीयासप्तम्योरुपपदयोः सन्निकर्षे धातोः केशग्रा
हं युध्यते केशैः केशेषु गृहीत्वा हस्तग्राहं हस्तेन गृहीत्वा तृतीयासप्तम्योः प्रमाणे गम्यमाने
द्व्यङ्गुलोत्कर्षं खण्डिकां छिनत्ति द्व्यङ्गुलेन द्व्यङ्गुले वोत्कर्षं अपादाने द्वितीयायां च त्वरा
यां धातोः शय्योत्थायं धावति परिग्राहं युध्यते लोष्टग्राहं अपगुरो णमुलि धातोः अस्य
पगारं युध्यते अस्यपगारं अध्रुवे स्वाङ्गे द्वितीयायां तु धातोः भ्रूविक्षेपं कथयति भ्रु
वौ विक्षेपं अध्रुवे किं शिर उत्क्षिप्य न विनाऽनजीवतश्च ध्रुवं पाणिक्षिप्यमाने द्वि
तेस्वाङ्गे धातोः उरः प्रतिपेषं युध्यते कृत्स्नमुरः पीडयन्तः युद्ध्यर्थः उरोविदारं प्रतिचु
रे नखैः कृत्स्नार्थमिदं द्वितीयायां विशिपतिपदिस्कन्दां व्याप्यमानासेव्यमानयोः
गेहादिद्रव्याणां विशिष्टादिक्रियाभिः साकल्येन संबंधो व्याप्तिः क्रियायाः पौनःपु
न्यमासेवा गेहानुप्रवेशमास्ते गेहं गेहमनुप्रवेशं एवं गेहानुप्रपातं गेहानुप्रपा...